

## ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

## ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

## Α1.α.

1. **ΣΩΣΤΟ** «διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασιῶν»
2. **ΛΑΘΟΣ** «ὥστ' εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν.» **και** «σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥασιώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι.»
3. **ΣΩΣΤΟ** «ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνανυσον.»

## β. 1-β, 2-β

**B1.** Με τον εμπρόθετο «διὰ τὸ θαυμάζειν» δίνεται η βασική αιτία της ενασχόλησης του ανθρώπου με την φιλοσοφία. Οι άνθρωποι λοιπόν άρχισαν και εξακολουθούν να φιλοσοφούν λόγω της έκπληξης που ένιωσαν. Το ρήμα θαυμάζω σημαίνει μένω έκθαμβος, νιώθω έκπληξη για κάτι. Το ρήμα δεν μπορεί να αποδοθεῖ πλήρως στα νέα ελληνικά, καθώς περιλαμβάνει τόσο την έκπληξη (ευχάριστη ή δυσάρεστη, άρα και την αμηχανία) όσο και την περιέργεια και τον θαυμασμό. Το θαυμάζειν αποτελεί και για τον Πλάτωνα αρχή της φιλοσοφίας. Έτσι λοιπόν το «θαυμάζειν» συνδέεται άμεσα με το «φιλοσοφεῖν», αφού το ρήμα φιλοσοφῶ στην αρχική του ετυμολογική σημασία (φιλῶ + σοφία) σημαίνει «αγαπῶ τη σκέψη και τη γνώση». Η φιλοσοφία είναι φιλία, επιθυμία σοφίας. Ο Αριστοτέλης συνδέει άμεσα τη φιλοσοφική δραστηριότητα με την αναζήτηση της αλήθειας. Γι' αυτόν η φιλοσοφία αποσκοπεί στην καθαρή γνώση και όχι στη χρησιμότητα. Ήδη, λοιπόν, από την αρχαιότητα το ρήμα φιλοσοφῶ άρχισε να αποκτά την ειδικότερη σημασία που έχει και σήμερα: στοχάζομαι, αναζητώ και ερευνῶ σε έκταση και βάθος τη φύση των πραγμάτων και την αλήθεια των όντων, τη γνώση, τις αξίες κ.λπ.

Με τον εμπρόθετο «ἐξ ἀρχῆς» και το ρήμα «ἤρξαντο» φαίνεται πως ο Σταγειρίτης φιλόσοφος επιθυμεί να καταδείξει την ιστορική εξέλιξη της φιλοσοφίας. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι αρχικά ένιωθαν θαυμασμό για ό,τι συνέβαινε γύρω τους και στους ίδιους, όπως τα φυσικά φαινόμενα, οι ασθένειες, η γέννηση και ο θάνατος. Πρώτα λοιπόν, μελετούν αυτά που είναι άμεσα προσιτά και στη συνέχεια «εἵτα» προχωράνε στα πιο σημαντικά, όπως για παράδειγμα τις κινήσεις του ήλιου και των αστεριών και τη δημιουργία τους. («οἷον περί τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντός γενέσεως.»)

**B2.** Στα «Πολιτικά» ο Αριστοτέλης υποστηρίζει πως οι γνώσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στην κοινωνική υπόσταση του κάθε νέου. Στην προσπάθειά του να γίνει πιο σαφής, ο Αριστοτέλης οδηγείται σ' ένα διαχωρισμό των αναγκάων: σ' αυτά που ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους (ἐλευθέρια) και σ' αυτά που ταιριάζουν σε

ανελεύθερους (άνελευθέρια). Επίσης, ο φιλόσοφος υποστηρίζει ότι από τα «έργα» της παιδείας οι νέοι είναι επιβεβλημένο να διδάσκονται αυτά που δε θα τους κάνουν βάνουσους, τιποτένιους. Στη συνέχεια δίνει το περιεχόμενο της έννοιας «βάνουσος». Οποιαδήποτε ασχολία, τέχνη ή μάθηση αχρηστεύει, αδρανοποιεί το σώμα, την ψυχή ή τη σκέψη των ελεύθερων ανθρώπων, έχει την ιδιότητα του βάνουσου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η σωματική εργασία θεωρούνταν προσβλητική για τους αρχαίους Έλληνες πολίτες της Αθήνας. Δέσμιος αυτής της προκατάληψης ήταν και ο Αριστοτέλης.

Η παιδεία λοιπόν κατά τον Αριστοτέλη έχει κυρίως ηθικό κι όχι πρακτικό χαρακτήρα. Οι πολίτες της άριστης πολιτείας του άλλωστε δε θα υποχρεωθούν ποτέ να «κερδίσουν» τη ζωή τους, γι' αυτό η επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση δεν είναι αναγκαία. Αυτό που χρειάζεται είναι να εκπαιδευτούν έτσι ώστε να γίνουν καλοί στρατιώτες και υπήκοοι και αργότερα καλοί κυβερνήτες.

Η συγκεκριμένη άποψη συνδέεται με τη θέση που διατυπώνει ο ίδιος ο φιλόσοφος στο έργο «Μετά τα φυσικά». Καταλήγει στο συμπέρασμα πως η επιστήμη της φιλοσοφίας επιζητείται από τον άνθρωπο για χάρη της ίδιας της γνώσης που προσφέρει. Η φιλοσοφία χαρακτηρίζεται «ελεύθερη επιστήμη» και για να γίνει κατανοητός ο χαρακτηρισμός αυτός χρησιμοποιείται από τον Αριστοτέλη μία αναλογία: όπως ακριβώς χαρακτηρίζεται ελεύθερος ο άνθρωπος που υπάρχει μόνο για χάρη του εαυτού του και όχι για χάρη κάποιου άλλου, έτσι χαρακτηρίζεται ελεύθερη η φιλοσοφία, γιατί υπάρχει για χάρη της ίδιας. Ο χαρακτηρισμός «ελεύθερος», όταν αποδίδεται στον άνθρωπο, τον διαφοροποιεί από τον δούλο που δεν ανήκει στον εαυτό του. Το συμπέρασμα δηλώνει ξεκάθαρα την ανωτερότητα της φιλοσοφίας σε σχέση με τις άλλες επιστήμες.

**B3.** 1.ΛΑΘΟΣ,2. ΣΩΣΤΟ,3. ΛΑΘΟΣ, 4. ΛΑΘΟΣ, 5. ΛΑΘΟΣ

**B4.α.** 1-γ,2-α,3-στ,4-ε,5-β,6-γ

**B4.β.** Κατά τη διάρκεια της παράδοσης του μαθήματος κρατούσε πάντα **πρόχειρες σημειώσεις**.

Τελείωσε το σχολείο με **διαγωγή** κοσμία.

**B5.** Ο Γρ. Κωσταράς στο απόσπασμα από το έργο «Φιλοσοφική Προπαιδεια» αναφέρει την έννοια της φιλοσοφίας. Συγκεκριμένα, σχολιάζει πως η φιλοσοφία είναι απαραίτητο να μην εξυπηρετεί καμία σκοπιμότητα και το κύριο χαρακτηριστικό της θα πρέπει να είναι η ελευθερία από οποιαδήποτε δέσμευση ή προϋπόθεση. Βέβαια δεν αρνείται πως η φιλοσοφία μπορεί να έχει και πρακτικό χαρακτήρα και κάποια χρησιμότητα στη ζωή, χωρίς όμως αυτό να είναι ο αυτοσκοπός της. Για να προσδώσει κύρος στα λεγόμενά του κάνει επίκληση στην αυθεντία, τον Πλάτωνα, ο οποίος στην «Πολιτεία» υποστήριξε πως ένας αληθινός φιλόσοφος θα πρέπει να είναι εραστής της γνώσης και να επιθυμεί τη σοφία και την αλήθεια.

Την ίδια ακριβώς άποψη διατυπώνει και ο Αριστοτέλης στο συμπέρασμα «ὥστ' εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἶδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν.» Οι άνθρωποι δηλαδή επιζήτησαν την επιστήμη της φιλοσοφίας για την ίδια τη γνώση και όχι για χάρη κάποιας χρησιμότητας. Η φιλοσοφία έχει τη δυνατότητα να ηγηθεί των άλλων επιστημών προσφέροντας τη γνώση και για αυτό

καλείται επιστήμη της αλήθειας. Η χρήση του ρήματος *έδωκεν* προσδίδει χροιά αναγκαιότητας στη φιλοσοφική ενασχόληση.

### ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Γ1.** Σχετικά με αυτό εδώ λέγε σε εμάς, τι κάποτε καλό θα μπορούσε να προσφέρει σε εμάς, αν αυτός ο νόμος σχετικά με τα ποτά γίνεται σωστά; Για παράδειγμα, αυτό που τώρα λέγαμε, εάν ένα στράτευμα πετύχει καλή αρχηγία, θα συμβεί σε όσους το υπακούν νίκη στον πόλεμο, όχι μικρό καλό, και στα άλλα (ζητήματα) έτσι / κατά αυτόν τον τρόπο· ένα συμπόσιο αν διαμορφωθεί σωστά, το μεγάλο καλό θα μπορούσε να συμβεί στους απλούς πολίτες ή στην πόλη;

**Γ2.** Οι ωφέλειες που προσφέρει η παιδεία στην πόλη είναι πολύ σημαντικές, καθώς με τη σωστή διαπαιδαγώγηση οι πολίτες γίνονται ενάρετοι άνδρες οι οποίοι και στη συνέχεια θα δραστηριοποιηθούν με σωστό τρόπο και θα είναι αποτελεσματικοί στον πόλεμο. Άρα μέσω της παιδείας οδηγούνται στη νίκη. Όμως πολλές φορές η νίκη οδηγεί στην απαιδευσία. Οι απαιδευτοί αλαζονικά αντιμετωπίζουν τις νίκες και διακατέχονται από χιλιάδες αρνητικά. Αντίθετα η παιδεία δεν οδηγεί ποτέ σε νίκη με απώλειες.

**Γ3. α)** λέξομεν / έροϋμεν – τεύξοιτο – έφομένοις – γενήσοιτο  
όρθης – όρθοτέρας - όρθοτάτης

**β)** εί δ' όλως έρωτᾶτε παιδείας τοϋ παιδευθέντος

**Γ4. α)** **παιδός**= υποκείμενο στη γενική απόλυτη μτχ. **παιδευθέντος**

**είπεϊν**= υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση **χαλεπόν** (**έστι**) τελικό απαρέμφατο

**εϋ**= επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου στο **παιδευθέντες**

**ύβριστότεροι**= κατηγορούμενο στο **πολλοί**

**κακῶν**= αντικείμενο στο **ένεπλήσθησαν**

**δι' ύβριν**= εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο **ένεπλήσθησαν**.

**β)** **παιδαγωγήθέντος**= γενική απόλυτη υποθετική μετοχή.

εί συμπόσιον δέ όρθως παιδαγωγήθειη.

Πρόκειται για υποθετικό λόγο που δηλώνει απλή σκέψη του λέγοντος και εκφέρεται στην υπόθεση: εί + ευκτική ενώ η απόδοση είναι: γίγνοιτο ἂν (δυννητική ευκτική).

**ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ  
«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

[www.floropoulos.gr](http://www.floropoulos.gr)